

خشکیدگی بلوط دلایل و راه حل‌ها

بحران خشکی بلوط دلایل و راه‌حله‌ها

جنگل‌های بلوط سرمایه
نسل حاضر و آینده می‌باشد
آن را به سلامت به
نسل آینده بسپاریم

- مساحت جنگل‌های ایران: حدود ۱۴ میلیون هکتار (سایت سازمان جنگل‌ها، مراتع و آبخیزداری کشور)

- ایران از نظر پوشش جنگلی جزو کشورهای کم پوشش می‌باشد (سازمان خواربار و کشاورزی)

- مساحت جنگل‌های زاگرس: حدود ۶ میلیون هکتار (سایت سازمان جنگل‌ها، مراتع و آبخیزداری کشور)

- جنگل‌های زاگرس قدیمی‌ترین جنگل‌های بلوط دنیا با قدمت ۵۵۰۰ سال

جنگل بلوط / سال ۹۰

پوشش جنگلی زاگرس

- گونه اصلی جنگل‌های زاگرس: بلوط
- سایر گونه‌ها: بنه، بادامک، ارژن، کیکم، گلابی وحشی و ...
- بالغ بر ۱۸۰ گونه درختی و درختچه‌ای در زاگرس وجود دارد که خود بیانگر ارزش ژنتیکی این جنگل‌هاست (کنوانسیون تنوع زیستی-۲۰۱۴).

اهمیت جنگل‌های زاگرس

- تامین حدود ۴۰ درصد آب کشور
- منبع اصلی درآمد خانوارهای جنگل‌نشین
- دربرگیرنده ۱۲ استان کشور
- وسیعترین رویشگاه بلوط ایران
- اولین مانع طبیعی در برابر ورود ریزگردها (ریه تنفسی کشور)
- محل تعلیف حدود ۳۰ درصد دام کشور
- تمرکز بخش عمده عشایر کشور حول زاگرس
- حوزه آبخیز رودخانه‌های زاینده رود، کارون، کرخه و دز

- کاهش لاشبرگ و کمبود ریز مغذی ها (کم شدن بنیه درختان)
- پیر شدن درختان
- ریز گردها
- تغییرات اقلیمی و خشکسالی
- عدم زادآوری به دلیل زراعت زیر درختان
- شیوع بیماری ذغالی بلوط و موخوره
- هجوم آفات مثل پروانه برگخوار بلوط و سوسک چوبخوار بلوط
- کوبیدگی خاک بر اثر حرکت دام و عدم نفوذپذیری خاک
- از بین رفتن کنترل کننده‌های طبیعی بلوط در اثر شکار بی رویه مثل کبک، تیهو و بزرگ بلوط کار زاگرس (سنجاب)

بسیاری از ریش سفیدان و معتمدین محلی معتقدند در گذشته‌های دور نیز شاهد بروز آفات و بیماریها و نیز خشکسالی‌ها در جنگل‌های بلوط بوده ایم. این وقایع هرچند اثرگذار بوده ولی هیچگاه جنگل را از پای در نیاورده است. چرا که در گذشته جنگل جوان بوده و زاد و ولد داشته، اما اکنون درختان پیر و فرتوت تاب بیماری‌ها را نداشته و از پای در می آیند. ما نمی دانیم که علت بیماری خشکیدگی بلوط چیست. اما به تجربه دریافته‌ایم که چاره کار در جوان سازی جنگل است .

خشکیدگی بلوط
دلایل و راه‌حل‌ها

خشکیدگی بلوط / سال ۹۰

علائم خشکیدگی بلوط

- خروج شیرابه از تنه درخت.
- خشکیدگی و تغییر رنگ برگ درخت (زرد و قهوه‌ای شدن در فصل رویش)
- کوچک ماندن برگ و میوه
- ریزش غیر متعارف برگ‌ها
- خم شدگی و افتادگی شاخه‌ها
- وجود سوراخ‌های خروج آفات چوبخوار بر روی تنه درخت
- خشک شدن کامل تاج درخت
- سیاه شدن زیر پوست تنه

خشکیدگی بلوط / سال ۹۰

خشکیدگی بلوط
دلایل و راه‌حل‌ها

۴

راهکارهای اجرایی پیشگیری و کنترل خشکیدگی بلوط

- قطع درختان کاملا خشکیده و معدوم نمودن بخشهای آلوده (تنه، شاخه ها و ...)
- قطع و معدوم نمودن سرشاخه‌های خشک درختان
- کاشت نهال به جای درختان قطع شده
- احداث تشتک پای درختان و نهال‌ها برای جمع آوری آب باران (به طول ۳ متر و عمق ۳۰ سانتیمتر)
- کنترل بیماری ذغالی
- کنترل آفات چوبخوار
- کنترل موخور

دلیل و راه‌حل‌ها
خشکی‌دگی بلوط

—

ایجاد تشتک هالی / سال ۹۰

بیماری ذغالی و راه‌های کنترل آن چیست؟

عامل بیماری نوعی قارچ می‌باشد که در شرایط کم آبی باعث خشکیدگی درخت می‌شود. دمای مناسب برای جوانه زدن این قارچ ۳۵ درجه سانتیگراد است و در شرایط تنش خشکی و دمای بالاتر از حد معمول به صورت مهاجم و سریع عمل می‌کند.

علائم بیماری :

مراحل اولیه بیماری بصورت تراوش صمغ روی پوست مشاهده می‌شود. در این مرحله با بررسی زیر پوست نوار عمودی قهوه‌ای رنگی در سطح تنه قابل مشاهده است. در مراحل پیشرفته، حالت ذغالی شدن بین پوست و چوب دیده می‌شود که درخت بطور کامل خشک شده است. علائم بیماری بر روی درختان جوان بصورت پوسته پوسته شدن سطح ساقه و قهوه‌ای شدن زیر پوست مشاهده می‌شود. قهوه‌ای شدن برگ‌ها و خشک شدن سر شاخه‌ها از علائم عمومی این بیماری محسوب می‌شود .

خروج صمغ از درخت آلوده به بیماری ذغالی

ذغالی شدن زیر پوست

روش‌های کنترل آفات چوبخوار

به منظور کنترل آفات چوبخوار روش‌های مختلفی وجود دارد:

- استقرار تله‌های پرده‌ای و یا نوری به منظور جلب حشرات کامل و جمع‌آوری و معدوم‌سازی آنها.
- استفاده از پارچه توری در اطراف طوقه درخت و جمع‌آوری و معدوم نمودن آنها در اوایل فصل. لازم به توضیح است که:

الف) تله‌های پرده‌ای شامل پارچه‌ای سفید به ابعاد ۵/۰ متر در ۱ متر می‌باشد که بر روی کادر چوبی نصب شده و با قرار دادن منبع نوری در پشت آن نسبت به جذب حشرات و معدوم‌سازی

آنها با محلول پاشی بر روی پرده و با استفاده از ترکیبات مناسب اقدام می‌گردد.

ب) تله نوری دستگاهی است که بوسیله یک منبع نوری که در داخل آن تعبیه شده است، حشرات کامل را به سوی خود جلب نموده و حشرات به داخل شیشه سیانور که در قسمت انتهایی تله قرار دارد افتاده و می‌میرند.

ج) ایجاد تله‌های زمینی و استفاده از طعمه‌های میوه ای به منظور جلب حشرات کامل سوسک‌های شاخک بلند. تله‌های زمینی حفره‌هایی به ابعاد تقریبی $30 \times 30 \times 25$ سانتی متر است که داخل زمین و به فواصل حدود ۱۰۰ متر از هم ایجاد می‌شود و با قرار دادن میوه داخل آن نسبت به جمع آوری حشرات اقدام می‌شود.

توصیه‌های اجرایی:

- قطع سرشاخه‌های خشک درختان در مراحل اولیه بیماری
- قطع درختان کاملاً خشک شده و خارج سازی از محیط جنگل و معدوم نمودن آنها و کاشت نهال به جای این درختان
- تأمین رطوبت مورد نیاز درختان از طریق احداث تشتک‌های هلالی
- جلوگیری از ورود دام به مناطق نهال‌کاری شده

موخور چیست؟

موخور یا لور اتتوس یک نوع علف هرز می‌باشد که بر تنه و شاخه‌های درخت بلوط می‌روید و باعث فرسودگی و از بین رفتن درخت بلوط می‌شود.

در صورت مشاهده این گیاه بر تنه درخت بلوط بایستی آن را برید. بریدن این علف هرز فصل خاصی دارد چون این گیاه ماده‌ای در خود دارد که اگر بر تنه درخت زده شود دوباره رشد میکند و بهترین موقع بریدن این گیاه هرز یک ماه قبل از بهار است که شیره گیاه خشک شده است.

قطع درخت خشکیده

جست زدن و سبز شدن بلوط قطع شده

سوراخ‌های خروج آفت چوبخوار - سال ۹۰

خروج شیرابه از تنه درخت - سال ۹۰

دلائل و راه‌حل‌ها
خشکیدگی بلوط

آثار آفت چوبخوار بر روی تنه درخت - سال ۹۰

خشک شدن کامل درخت - سال ۹۰

خشک شدن و تغییر رنگ برگ درختان – سال ۹۰

سیاه شدن زیر پوست درخت – سال ۸۹

دلائل و راه‌حل‌ها
خشکیدگی بلوط

۳۰

ایجاد تشتک هلالی برای جمع آوری
آب باران - سال ۹۱

مجنونی شدن و افتادگی شاخه ها - سال ۹۱

◀ آقای حسین جوانمیری ۶۵ ساله دامدار ساکن روستای عبدالعزیز گیلانغرب که لوراتتوس را بنام موخور می‌شناسد می‌گوید: ما از قدیم به محض دیدن موخور، آن را قطع کرده به تعلیف دام می‌رساندیم. وی در ادامه گفت که پدران ما می‌گفتند گیاه موخور نوعی چسب داشت که برای برداشتن موهای زائد بدن از آن استفاده می‌کردند به همین جهت نام آن را موخور گذاشتند.

◀ آقای لطیف ویسی دامدار روستای زیران شهرستان جوانرود می‌گوید: ما نوکه (موخور) را به حالت سبز به تعلیف دام می‌رسانیم و هم روی پشت بام خشک می‌کنیم و سپس به دام می‌دهیم. وی می‌گوید تجار میوه نوکه را از ما خریداری کرده و گویا آن را صادر میکنند که به آن کشمش کولی می‌گویند و گاهی آن را خرد کرده و روی دمل و کوره دمل می‌گذارند تا باز شود و عفونت نکند.

بذرهای بلوط به دلیل سنگینی قادر به پراکنش در فواصل دورتر از درخت نیستند. سنجابها علاوه بر تغذیه از دانه‌های بلوط نقش مهمی در جابه‌جایی آنها بازی می‌کنند، زیرا دانه‌ها را به عنوان آذوقه زمستانی زیر خاک پنهان کرده و از آنجا که بسیاری از این مخفی‌گاه‌ها را فراموش می‌کنند باعث رشد نهال‌های جدید در جنگل می‌شوند. بنابراین می‌توان آنها را جنگل‌کاران طبیعی زاگرس دانست.

البته نباید نقش گرازها را در حفاظت از جنگل نادیده گرفت. آنها با زیر و رو کردن خاک شرایط رشد دانه‌ها را فراهم کرده و همچنین باعث خروج لارو حشرات آفت از خاک و نابودیشان در اثر برف و سرما می‌شوند.

کاشت بلوط

بذر بلوط بسته به آب و هوای منطقه رویشی گیاه از اواسط شهریور تا آذر ماه می‌رسد. بذرهای مناسب برای کشت بایستی درشت و سالم (بدون سوراخ و قارچ) باشند. بذرهای مناسب معمولاً تازه از شاخه جدا شده و با رنگ قهوه‌ای روشن تا سبز رنگ در انتهای بذر مشخص می‌شوند. باید توجه داشت بذرهای خشک و چوبی شده فاقد قدرت جوانه‌زنی هستند.

بذرهای چیده شده را در سطل آب ریخته و اجازه دهید که برای مدت یک تا دو دقیقه در آب بمانند. سپس بذرهایی را که روی آب شناور می‌مانند جدا کرده و حذف نمایید. مهمترین مرحله بعد از جمع‌آوری بذر شیوه صحیح نگهداری آن است. به این منظور بذرها نباید در شرایط خشک و در هوای آزاد بمانند زیرا خشک شدن بذر باعث از بین رفتن قدرت جوانه‌زنی آنها می‌شود. راحت‌ترین راه این است که بذرها را به محض جمع‌آوری در گلدان کاشت و در فضای آزاد قرار داد تا به صورت طبیعی پس از زمستان گذرانی و دریافت سرمای لازم در بهار جوانه بزنند. یا در صورتی که این امکان وجود ندارد، می‌توان تا قبل از زمان جوانه‌زنی آنها را در گودالی زیر خاک پنهان کرد و در اولین فرصت کاشت.

به هنگام کاشت، بذرهای بلوط را به مدت ۴ تا ۶ ساعت در آب معمولی نگهداری کنید. سپس بذر بلوط را با محلول‌های قارچ‌کش مثل کاپتان ضدعفونی کنید. برای کاشت در این روش می‌توان از گلدان‌های پلاستیکی ۱۷ سانتی‌متری استفاده نمود. ته گلدان چند سوراخ ریز ایجاد کنید. مخلوطی از خاک برگ، رس و ماسه را تا ارتفاع سه چهارم در آن بریزید. در حین پر کردن گلدان آن را به آرامی به زمین بکوبید تا خاک متراکم شود. دو عدد بذر را در یک گلدان به صورت برعکس یا از نوک تیز آن در خاک قرار داده، ۳ تا ۵ سانتی‌متر خاک یا خاک برگ اضافه کنید. آبیاری بیش از حد باعث پوسیدگی و از بین رفتن بذر خواهد شد. نهال‌های رویید شده را می‌توان بعد از یک یا دو سال به عرصه انتقال داد. بهترین تاریخ برای انتقال نهال‌ها از نیمه اسفند تا اوایل فروردین ماه است که گیاه کمترین حساسیت را داراست. به منظور جلوگیری از خورده شدن نهال جوان توسط جانوران بهتر است در صورت امکان حصاری ۵۰ سانتی‌متری از چوب یا توری فلزی در محل کاشت نهال نصب شود.

کاشت بذر بلوط بهتر است در زیر تاج پوشش درختان مادری (در همان محل جمع‌آوری بذر) و در طرف شمالی درخت موردنظر باشد. انتخاب محل باید طوری باشد که ساعاتی از روز سایه‌گیر بوده و نهال بلوط در برابر نور شدید آفتاب قرار نگیرد. در صورت امکان منطقه‌ای که بلوط در آن کاشته می‌شود، قرق شده باشد تا نهال‌ها از خطر چریده شدن در امان باشند. در بهار بایستی اطراف چاله‌ها را به صورت تشتکی برای جمع‌آوری آب در آورد و یا به ایجاد بانکت‌های هلالی عمود بر جهت شیب اصلی اقدام کرد. آبیاری بهتر است در تابستان سال اول هفته‌ای یکبار، تابستان دوم هر هفته یک بار و هر نهایت ماهی یک بار در سال‌های کم بارش صورت گیرد.

خشکیدگی بلوط
دلایل و راه‌حلی‌ها

۳۰

۱۳۹۴

2015 - 2016

2015 Jun - July
۱۴۴۶ - رمضان - شوال

تیر

۲۷	۲۰	۱۳	۶		شنبه
۲۸	۲۱	۱۴	۷		یکشنبه
۲۹	۲۲	۱۵	۸	۱	دوشنبه
۳۰	۲۳	۱۶	۹	۲	سه شنبه
۳۱	۲۴	۱۷	۱۰	۳	چهارشنبه
	۲۵	۱۸	۱۱	۴	پنجشنبه
	۲۶	۱۹	۱۲	۵	جمعه

۱۷- شهادت حضرت علی بن ابی‌طالب (ع) ۱۱ فروردین - ۲۷ فروردین
۱۸- تعطیل به سبب عید سعید غدیر

2015 Mar-Apr
۱۴۴۶ - جمادی الثانی - رجب

فروردین

۲۹	۲۲	۱۵	۸	۱	شنبه
۳۰	۲۳	۱۶	۹	۲	یکشنبه
۳۱	۲۴	۱۷	۱۰	۳	دوشنبه
	۲۵	۱۸	۱۱	۴	سه شنبه
	۲۶	۱۹	۱۲	۵	چهارشنبه
	۲۷	۲۰	۱۳	۶	پنجشنبه
	۲۸	۲۱	۱۴	۷	جمعه

۱- آغاز نوروز ۲- عید نوروز ۳- عید نوروز ۴- عید نوروز ۵- شهادت حضرت فاطمه زهرا سلام الله علیها (ع) ۱۱ فروردین ۱۲- روز جمهوری اسلامی ایران ۱۳- روز طبیعت

2015 July - Aug
۱۴۴۶ - شوال - ذی القعدة

مرداد

۲۴	۱۷	۱۰	۳	۳۱	شنبه
۲۵	۱۸	۱۱	۴		یکشنبه
۲۶	۱۹	۱۲	۵		دوشنبه
۲۷	۲۰	۱۳	۶		سه شنبه
۲۸	۲۱	۱۴	۷		چهارشنبه
۲۹	۲۲	۱۵	۸	۱	پنجشنبه
۳۰	۲۳	۱۶	۹	۲	جمعه

۲۰- شهادت حضرت امام جعفر صادق علیه السلام (ع) ۱۸ مرداد

2015 Apr - May
۱۴۴۶ - رجب - شعبان

اردیبهشت

۲۶	۱۹	۱۲	۵		شنبه
۲۷	۲۰	۱۳	۶		یکشنبه
۲۸	۲۱	۱۴	۷		دوشنبه
۲۹	۲۲	۱۵	۸	۱	سه شنبه
۳۰	۲۳	۱۶	۹	۲	چهارشنبه
۳۱	۲۴	۱۷	۱۰	۳	پنجشنبه
	۲۵	۱۸	۱۱	۴	جمعه

۱۲- ولادت حضرت امام علی بن ابی‌طالب (ع) ۲۳- سال فیل از حضرت ۲۶- بیعت حضرت رسول اکرم صلی الله علیه و آله (ع) ۱۷- سال فیل از حضرت

2015 Aug - Sep
۱۴۴۶ - ذی القعدة - ذی الحجه

شهریور

۲۸	۲۱	۱۴	۷		شنبه
۲۹	۲۲	۱۵	۸	۱	یکشنبه
۳۰	۲۳	۱۶	۹	۲	دوشنبه
۳۱	۲۴	۱۷	۱۰	۳	سه شنبه
	۲۵	۱۸	۱۱	۴	چهارشنبه
	۲۶	۱۹	۱۲	۵	پنجشنبه
	۲۷	۲۰	۱۳	۶	جمعه

2015 May - Jun
۱۴۴۶ - شعبان - رمضان

خرداد

۲۳	۱۶	۹	۲	۳۰	شنبه
۲۴	۱۷	۱۰	۳	۳۱	یکشنبه
۲۵	۱۸	۱۱	۴		دوشنبه
۲۶	۱۹	۱۲	۵		سه شنبه
۲۷	۲۰	۱۳	۶		چهارشنبه
۲۸	۲۱	۱۴	۷		پنجشنبه
۲۹	۲۲	۱۵	۸	۱	جمعه

۱۲- ولادت حضرت قائم عجل الله تعالی فرجه الشریف ۱۱- زیارت حضرت امام خمینی (ره) ۱۰- قیام دومین ۱۲ مرداد (۱۳۱۶ هـ)

۱۳۹۴

2015 - 2016

2015-16 Dec-Jan
۱۴۳۷ ربيع الاول - ربيع الثاني

دی

۲۶	۱۹	۱۲	۵	شنبه
۲۷	۲۰	۱۳	۶	یکشنبه
۲۸	۲۱	۱۴	۷	دوشنبه
۲۹	۲۲	۱۵	۸	سه شنبه
۳۰	۲۳	۱۶	۹	چهارشنبه
	۲۴	۱۷	۱۰	پنجشنبه
	۲۵	۱۸	۱۱	جمعه

۱- ولادت حضرت رسول اکرم صلی الله علیه و آله (۲۲-۲۳ کبیر از هجرت) و ولادت حضرت امام جعفر صادق علیه السلام (۲۸ ق)

2015 Sep-Oct
۱۴۳۶-۳۷ محرم - مهر

مهر

۲۵	۱۸	۱۱	۴	شنبه
۲۶	۱۹	۱۲	۵	یکشنبه
۲۷	۲۰	۱۳	۶	دوشنبه
۲۸	۲۱	۱۴	۷	سه شنبه
۲۹	۲۲	۱۵	۸	چهارشنبه
۳۰	۲۳	۱۶	۹	پنجشنبه
	۲۴	۱۷	۱۰	جمعه

۱- عيد سعيد قربان ۲- عيد سعيد غلام (۱۰-۱۱ ق)

2016 Jan-Feb
۱۴۳۷ ربيع الثاني - جمادی الاولى

بهمن

۲۴	۱۷	۱۰	۳	شنبه
۲۵	۱۸	۱۱	۴	یکشنبه
۲۶	۱۹	۱۲	۵	دوشنبه
۲۷	۲۰	۱۳	۶	سه شنبه
۲۸	۲۱	۱۴	۷	چهارشنبه
۲۹	۲۲	۱۵	۸	پنجشنبه
۳۰	۲۳	۱۶	۹	جمعه

۲۲- پیروزی انقلاب اسلامی ایران و مطهر نظام شاهنشاهی (۱۳۵۷ هـ.ش)

2015 Oct-Nov
۱۴۳۷ محرم - صفر

آبان

۲۳	۱۶	۹	۲	۳۰	شنبه
۲۴	۱۷	۱۰	۳	۲۱	یکشنبه
۲۵	۱۸	۱۱	۴	۲۲	دوشنبه
۲۶	۱۹	۱۲	۵	۲۳	سه شنبه
۲۷	۲۰	۱۳	۶	۲۴	چهارشنبه
۲۸	۲۱	۱۴	۷	۲۵	پنجشنبه
۲۹	۲۲	۱۵	۸	۲۶	جمعه

۱- اوشوعای مجیدی ۲- عاشورا ای مجیدی

2016 Feb-Mar
۱۴۳۷ جمادی الاولى - جمادی الثاني

اسفند

۲۹	۲۲	۱۵	۸	۱۱	شنبه
	۲۳	۱۶	۹	۲	یکشنبه
	۲۴	۱۷	۱۰	۳	دوشنبه
	۲۵	۱۸	۱۱	۴	سه شنبه
	۲۶	۱۹	۱۲	۵	چهارشنبه
	۲۷	۲۰	۱۳	۶	پنجشنبه
	۲۸	۲۱	۱۴	۷	جمعه

۲۲- شهادت حضرت فاطمه زهرا سلام الله علیها (۱۱ ق) ۲۱- روز ملی شستن سینه (۱۱ ق) ۲۲- شهادت حضرت رسول اکرم صلی الله علیه و آله (۱۱ هجرت) - شهادت حضرت امام حسن علیه السلام (۲۰ ق) ۲۱- شهادت حضرت امام رضا علیه السلام (۲۰ ق)

2015 Nov-Dec
۱۴۳۷ صفر - ربيع الاول

آذر

۲۸	۲۱	۱۴	۷	شنبه
۲۹	۲۲	۱۵	۸	یکشنبه
۳۰	۲۳	۱۶	۹	دوشنبه
	۲۴	۱۷	۱۰	سه شنبه
	۲۵	۱۸	۱۱	چهارشنبه
	۲۶	۱۹	۱۲	پنجشنبه
	۲۷	۲۰	۱۳	جمعه

۱۱- رزمین سستی ۱۱- هجرت حضرت رسول اکرم صلی الله علیه و آله (۱۱ هجرت) - شهادت حضرت امام حسن علیه السلام (۲۰ ق) ۲۱- شهادت حضرت امام رضا علیه السلام (۲۰ ق)

۱۵۰۴

شماره تماس رایگان
مردم شریف ایران با یگان
حفاظت از منابع طبیعی در خصوص گزارش
قطع درختان جنگل، بوته‌کشی، تخریب و تصرف
اراضی ملی، آتش‌سوزی جنگل و ...

منابع طبیعی، با مردم، برای مردم

سازمان جنگل‌ها، مراتع و آبخیزداری کشور
دفتر ترویج و مشارکت‌های مردمی
۱۳۹۳